

Enquête zorgtechnologie onder ergotherapeuten

Grote interesse en behoefte aan meer kennis

Tekst: de commissie Zorgtechnologie: Kim Bakker, Annemarieke Bouma, Jeanne Heijkers en Margriet Pol

De recent opgerichte commissie Zorgtechnologie heeft dit jaar een enquête gehouden om de beschikbare kennis en de behoeftes van ergotherapeuten over zorgtechnologie in kaart te brengen. Uit de resultaten blijkt dat zorgtechnologie al veelvuldig wordt ingezet, er veel interesse voor is onder ergotherapeuten maar ook dat er grote behoefte is aan meer kennis. In dit artikel beschrijven we de uitkomsten van de enquête en het plan van aanpak dat naar aanleiding hiervan door de commissie Zorgtechnologie is opgesteld.

Missie van de commissie Zorgtechnologie: ‘het traject tot gebruik van zorgtechnologie binnen het dagelijks handelen valt onder de expertise van de ergotherapeut.’ Dit betekent dat zorgtechnologie binnen het gehele ergotherapeutische proces standaard als mogelijke oplossingsrichting overwogen wordt.

Begin 2018 is de commissie Zorgtechnologie opgericht vanwege de explosief toenemende ontwikkelingen op het gebied van zorgtechnologie en het belang van een actieve betrokkenheid van ergotherapeuten bij deze ontwikkelingen. Volgens de commissie wordt onder zorgtechnologie verstaan: ondersteunende technologie, zorg op afstand en technologie om therapeutische interventies te ondersteunen. Robotica, domotica en smartphone-applicaties zijn voorbeelden van ondersteunende technologie (*assistive technology*). Zij worden ingezet om activiteiten en participatie mogelijk te maken.¹

Robotica is de wetenschap die zich bezighoudt met de ontwikkeling en bouw van robots. Een robot is een programmeerbare machine die verschillende taken kan uitvoeren.² Domotica is de integratie van technologie en diensten ten behoeve van een betere kwaliteit van wonen en leven.³ Bij zorg op afstand (*e-health*) maken zorgvragers en zorgprofes-

sionals gebruik van ICT-mogelijkheden voor het ontvangen en verlenen van zorg. Zorg op afstand kent verschillende toepassingen voor monitoring, consultatie en interventie, zoals het gebruik van sensoren en beeldschermverbindingen, aldus de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg.⁴ Voorbeelden van technologie die ingezet kunnen worden om therapeutische interventies te ondersteunen zijn *serious gaming*, activiteitenmeters en *virtual reality*.¹

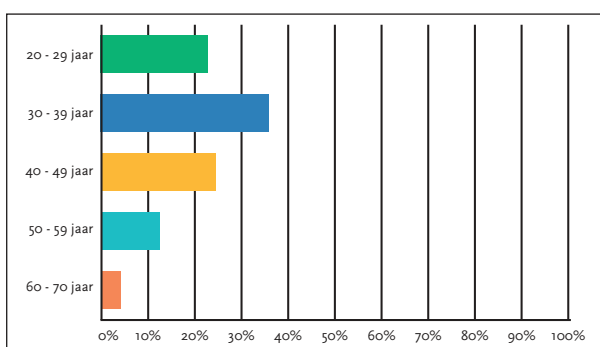
Missie van de commissie Zorgtechnologie

Alle ergotherapeuten zijn bekend met het volgende standpunt en dragen dit actief uit: *het traject tot gebruik van zorgtechnologie binnen het dagelijks handelen valt onder de expertise van de ergotherapeut*. Dit betekent dat zorgtechnologie binnen het gehele ergotherapeutische proces standaard als mogelijke oplossingsrichting overwogen wordt.

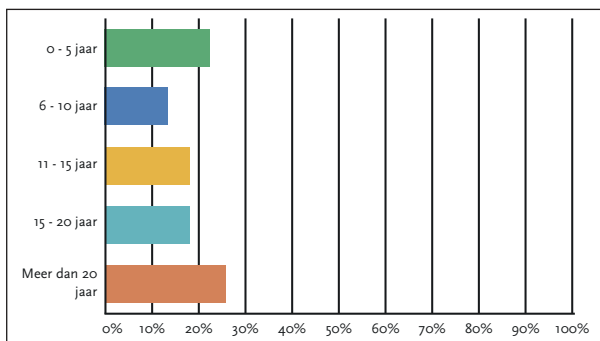
Enquête

De commissie heeft onder de ergotherapeuten in Nederland via Ergotherapie Nederland en via social media een enquête verspreid om in kaart te brengen in hoeverre zij bekend zijn met zorgtechnologie, hoe zij zorgtechnologie inzetten tijdens de therapie en hoe zij ondersteund willen worden bij het gebruik van zorgtechnologie. In totaal vulden 167 ergotherapeuten de enquête in, 96% van deze groep is vrouw en 4% is man. De leeftijd en het aantal werkzame jaren als ergotherapeut zijn evenredig verdeeld (zie grafiek 1 en 2).

Grafiek 1: Wat is je leeftijd?

Grafiek 2: Hoe lang ben je werkzaam als ergotherapeut?

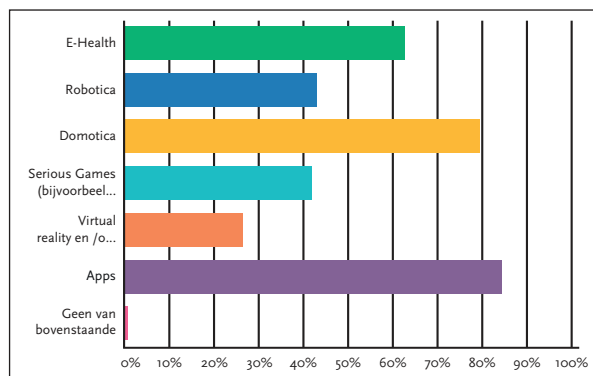
De meeste respondenten zijn werkzaam in een verpleeg- of verzorgingshuis (41,5%) of in een vrijgevestigde ergotherapiepraktijk (34,6%). Ook de overige sectoren zijn vertegenwoordigd, met uitzondering van de Wmo/gemeente, het CIZ/GGD en de sector letselschade-organisatie.

Bekendheid met zorgtechnologie

Het overgrote deel van de respondenten (93,3%) geeft aan bekend te zijn met zorgtechnologie. Grafiek 3 geeft een

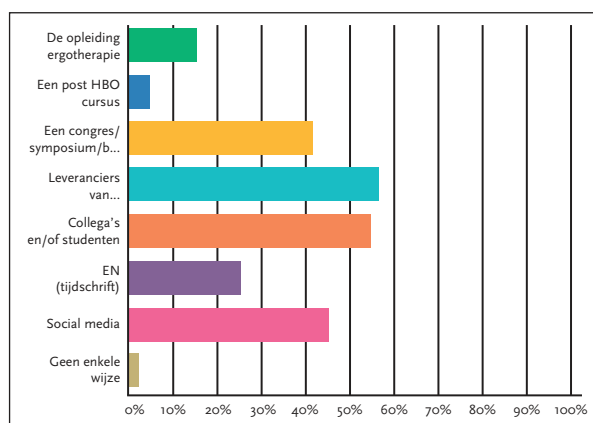
overzicht van de verschillende vormen van zorgtechnologie die de respondenten kennen.

Grafiek 3: Bekendheid met verschillende vormen van zorgtechnologie

De ergotherapeuten informeren zich met name via leveranciers, collega's/studenten, social media en/of middels het bijwonen van een congres, symposium of beurs. Daarnaast maakt men gebruik van (internationale) literatuur en participeert men in verschillende zorgtechnologie-projecten (zie grafiek 4).

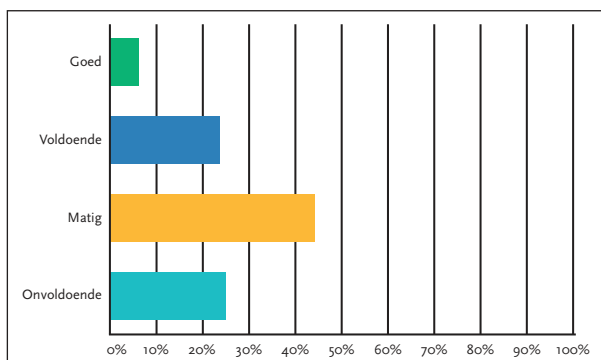
Grafiek 4: Manieren waarop kennis wordt verkregen over zorgtechnologie

Slechts 30% van de respondenten beoordeelt zijn/haar kennis over zorgtechnologie en nieuwe ontwikkelingen op dit gebied als voldoende of goed (respectievelijk 24,0 en 6,6%). Dit betekent tegelijkertijd dat bijna 70% zijn/haar kennis matig vindt (44,3%) of onvoldoende (25,1%) (zie grafiek 5).

Bijna 70% van de respondenten vindt zijn/haar kennis over zorgtechnologie matig of onvoldoende.

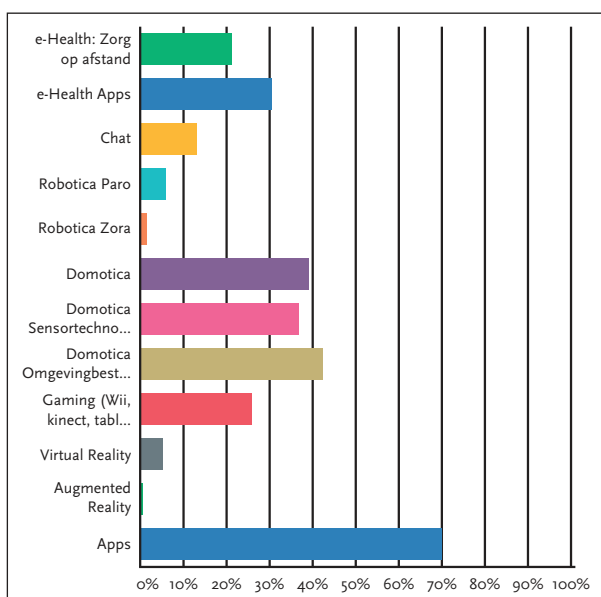
Grafiek 5: Hoe ergotherapeuten oordelen over hun kennis over zorgtechnologie

Gebruik van zorgtechnologie

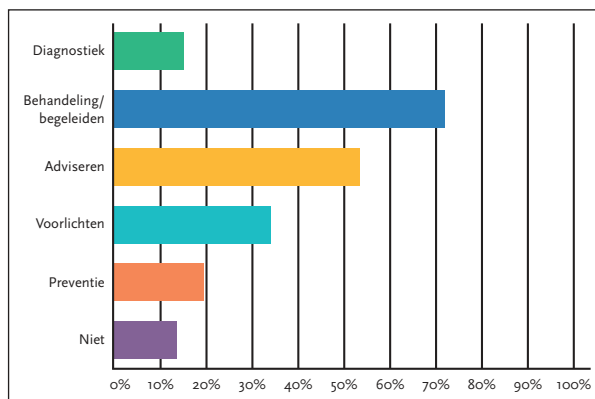
Bijna driekwart van de respondenten geeft aan gebruik te maken van zorgtechnologie binnen ergotherapeutische interventies (73,2%). De zorgtechnologie die zij gebruiken is divers, er wordt vooral veel gebruik gemaakt van apps (70%) en van domotica zoals omgevingsbesturing en sensortechnologie (gemiddeld ongeveer 40%). Ook serious gaming zoals met de Wii, tablet, Xbox of Playstation wordt regelmatig gebruikt, net als specifieke robotica zoals de Paro en Zora en andere slimme hulpmiddelen zoals een pillenalarm of hulpmiddelen bij visuele beperkingen. virtual reality en augmented reality worden daarentegen nog weinig gebruikt (zie grafiek 6).

Grafiek 6: Gebruik van verschillende vormen van zorgtechnologie door respondenten

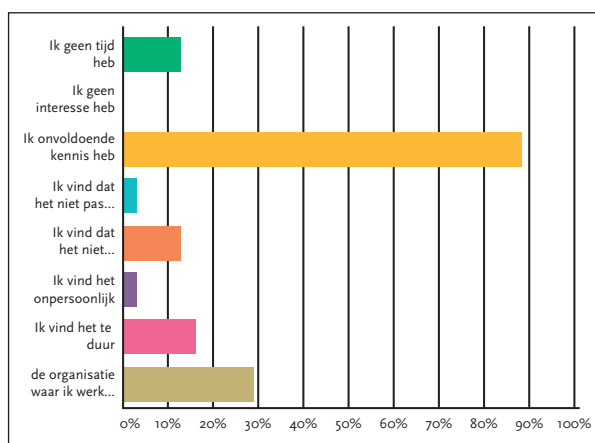
De respondenten gebruiken zorgtechnologie tijdens het gehele ergotherapeutische traject, maar met name tijdens het behandelen en begeleiden (72,4%) (zie grafiek 7).

Grafiek 7: Gebruik van zorgtechnologie tijdens verschillende onderdelen van de ergotherapeutische betrokkenheid

Op de vraag wat de reden is dat zorgtechnologie niet gebruikt wordt, blijkt onvoldoende kennis de belangrijkste reden te zijn (89%) (zie grafiek 8).

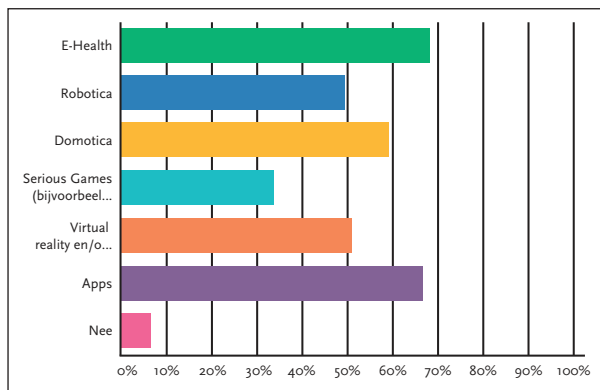
Grafiek 8: Redenen waarom zorgtechnologie niet wordt gebruikt

Wensen ten aanzien van kennis en ondersteuning

Vijftig procent van de respondenten geeft aan meer te willen weten over e-health, robotica, domotica, virtual reality en apps. Het vergroten van kennis over serious games heeft de minste interesse, 34% geeft aan hier meer over te willen weten (zie grafiek 9).

Grafiek 9: Zorgtechnologie waarover men meer kennis wil verkrijgen

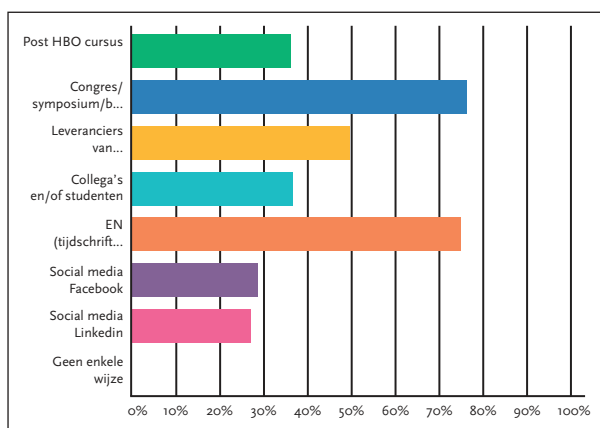

Naast deze zes gebieden van zorgtechnologie noemen de respondenten aanvullende punten die verdeeld kunnen worden in drie overkoepelende onderwerpen:

1. Behoeftte aan informatie over de bestaande producten en hoe specifieke producten werken.
2. Kennis over de toepassing van de producten binnen de ergotherapie en dan vaak toegespitst op een specifieke doelgroep zoals kinderen, mensen met dementie of mensen met cognitieve problematiek.
3. Informatie over de vergoedingsmogelijkheden van deze producten.

Op de vraag hoe men geïnformeerd wil worden, geeft het overgrote deel aan dat zij op de hoogte gehouden wil worden door middel van een congres, symposium of beurs (77%) en via Ergotherapie Nederland middels de nieuwsbrief of het Ergotherapie Magazine (75%). Ook is er behoefte aan scholing door leveranciers van zorgtechnologie (50%) en via post-hbo-cursussen (36%) (zie grafiek 10).

Grafiek 10: Hoe men geïnformeerd wil worden

Ontwikkelen van zorgtechnologie

Een klein percentage van de respondenten is betrokken bij het ontwikkelen van zorgtechnologie (15%). Zij nemen deel aan een pilot, testen producten die in ontwikkeling zijn of nemen deel aan een werkgroep over het toepassen van technologie in de zorginstelling waar zij werken.

De helft van de therapeuten geeft aan dat er in de directe (werk)omgeving de mogelijkheid wordt geboden om actief te participeren bij innovaties of een zorgtechnologie-hulpvraag. Dit betekent dat ondanks dat de (werk)omgeving mogelijkheden biedt om te participeren in de ontwikkeling van zorgtechnologie, deze mogelijkheden momenteel nog door een kleine groep worden benut. In de toelichting wordt het ontbreken van tijd en financiën meerdere keren als reden aangegeven om niet te participeren.

Samenvatting

De meerderheid van de ergotherapeuten die de enquête hebben ingevuld is bekend met zorgtechnologie. De respondenten vinden dat zorgtechnologie tot het werkgebied van een ergotherapeut hoort en bijna iedereen ziet de meerwaarde van de betrokkenheid van een ergotherapeut binnen de ontwikkeling van zorgtechnologie. Meer dan tweederde van de respondenten geeft aan niet voldoende kennis te hebben over zorgtechnologie. Zij missen kennis over producten en over nieuwe ontwikkelingen op technologisch gebied, evenals kennis over de toepassing binnen de ergotherapie en de vergoedingsmogelijkheden van deze producten en technologieën. Een klein percentage van de respondenten participeert actief in de ontwikkeling van zorgtechnologie.

Plan van aanpak

Gezien het feit dat de enquête is verspreid onder de leden van Ergotherapie Nederland en via social media, kunnen we niet zeggen in hoeverre de 167 respondenten een goede afspiegeling zijn van alle ergotherapeuten werkzaam in Nederland. Maar met deze uitkomsten hebben we goede basisinformatie verkregen over de kennis en behoeftes bij ergotherapeuten voor het vormen van een plan van aanpak voor de commissie Zorgtechnologie.

De actiepunten in het plan van aanpak voor 2019 zijn gericht op het ondersteunen van ergotherapeuten bij het vergroten van hun kennis en vaardigheden over het gebruik van zorgtechnologie, en bij de profilering van de rol van de ergotherapeut bij het traject tot gebruik van zorgtechnologie binnen het dagelijks handelen. Aan een meerjarenplan werken we nog.

Plan van aanpak commissie Zorgtechnologie

De uitgangspunten zijn:

1. Kennis vergroten.
2. Profilering, gericht op het actief uitdragen van de visie dat het traject tot gebruik van zorgtechnologie binnen het dagelijks handelen onder de expertise van de ergotherapeut valt.

Acties in 2019

- Organisatie van drie informatieavonden met elke avond een ander onderwerp: vergoedingsmogelijkheden voor zorgtechnologie, gebruik en instellingen van reguliere apparatuur (smartphone, iPad, computer) en dwaal-detectie.
- Aanbieden van post-hbo-scholing.
- Ontwikkeling van een pagina op de website van Ergotherapie Nederland met informatie ten aanzien van zorgtechnologie.
- Blogs over ergotherapie en zorgtechnologie in Ergotherapie Magazine.

Over de auteurs

Kim Bakker, Msc, is freelance ergotherapeut bij Ergotherapiepraktijk Lidwien Arts. Annemarieke Bouma is ergotherapeut en CPCRT-gecertificeerde bij Ergotherapiepraktijk Plan4. Jeanne Heijkers is onderzoeker aan het lectoraat 'Ondersteunende technologie in de zorg', docent bij Zuyd Hogeschool en ergonomisch adviseur bij GGDZL. Margriet Pol is docent en onderzoeker bij de HvA en betrokken bij diverse implementatieprojecten van zorgtechnologie en E-health.

Meer informatie

Heeft u vragen of opmerkingen of wilt u zelf deelnemen aan de commissie Zorgtechnologie, dan kunt u contact opnemen met en@ergotherapie.nl.

Referenties:

1. Hagedoren-Meuwissen, E., Heijkers, J., & Roentgen, U. (2017). *Technologie in de zorg*. In M. Le Granse, M. Van Hartingsveldt & A. Kinébanian (red.) *Grondslagen van de ergotherapie*, (pp. 219-236). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
2. Wouters E., van der Zijpp T., Nieboer M., (2017) *(B)eHealth. Technologie voor een gezonde toekomst*. Bohn Stafleu van Loghum.
3. Van den Boon, T., & Hendrickx, R. (met Van der Sijs, N., Etymologie). (2011). *Groot woordenboek van de Nederlandse taal (15e herziene editie)*. Utrecht: Van Dale.
4. Raad voor de volksgezondheid en Zorg (2015). *Advies Consumenten-eHealth. Geraadpleegd van: <https://www.raadvn.nl/documenten/publicaties/2015/04/21/consumenten-ehealth>*

FamilyCare®

MET SNELLE MONTAGESERVICE AAN HUIS
SCHERP GEPRIJDE TRAPLIFTEN,
WONINGAANPASSINGEN EN HULPMIDDELEN

035 - 6 321 321

familycare.nl
INFO@FAMILYCARE.NL